

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donášanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 siviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova: — Oglasi, priobćena pisma i zahvalne tiskaju se po 30 para petít redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Obća skupština svih pravaša Dalmacije.

Pravaši!

Suvišno Vam je izdicati stanje naše domovine i štetu, koju našem hrvatskom narodu nanaša razcepkanost stranke prava. Svi uvidjamo, da je jedna od prvih naših dužnosti uzastojati, da svi pravaši stvore jedinstvenu vojsku i da stranka prava bude jedna, velika i u svojoj jednodušnosti moćna.

Za to Vas ovim pozivamo na našu zajedničku skupštinu, koja će se držati u Spljetu dne 14. svibnja 1908. u 10 i pol sati prije podne.

DNEVNI RED:

1. Uredba cjelokupne stranke prava u Dalmaciji: Prihvat pravilnika; biranje uprave.
2. Eventualia.

Obzirom na važnost ove skupštine umoljeni ste, da na ovu skupštinu odaslajte svoje odaslanike, tako da svako mjesto bude zastupano.

Za postojeću pravašku organizaciju:

Don Ivo Prodan
predsjednik središnjeg odbora stranke prava.

Dr. Miho Skvrce
tajnik.

U ime pravaša izvan dosadašnje organizacije:

Vjekoslav Donelli; Dr. Mate Drinković; Bariša Granić; Mate Klarić, načelnik; Vladimir Kulić, trgovac; Don Ivan Lučić; Dr. Ivan Majstrovic; Dr. Niko Marinković; Dr. Josip Mladinov; Periš Mate, veleposjednik; Roca Pavao, posjednik; Tambača Grgo, kan.; Dr. Ante Sesardić; Ivo Žamić, župnik.

U Banovini.

Toga nema na svietu, što se kod nas događa. U dobi smo ustavnoj, zastupnici su izabrani, vlada nema privrženika, a ipak je kao u najcmijem absolutizmu. Našlo se nekoliko izgubljenih duša, nekoliko prodanih robskih stvorova i ovi imaju vlast, da u ime kralja svrgavaju sveučilišne profesore sa njihove časti, da proganjaju djaštvo, da premještaju činovništvo, da proglašuju veleizdajnicima sinove Hrvatske.

Kukavna su vremena, kad ovakovi robski stvorovi mogu da se nameću celom narodu, tužno je doba, kad volja celog naroda u ustavnoj državi vriedi manje od volje nekoliko prodanih duša. Strašna je i pomisao, da izgubljeni stvorovi mogu vitlati bičem samovolje po ledjima naroda vjerna zakonima svoje domovine.

Rauch, Crnković, Gavranic — sve samo izgubljeni ljudi, sve čeljad, koja je prezrena od celog naroda, da imadu vlasti raditi što nije dopušteno, što nije zakonito, što nije ustavno u zemlji, u narodu, koji hoće da se zakonito i ustavno ponaša?

Ni Rauch, ni Crnković, ni sve njihovo prodano društvo nema te vlasti, ni te moći, njima je ta moć predana od neprijatelja naroda hrvatskoga. Njih je Magjar namjestio, njih je Magjar platio, njih Magjar uzdržuje, njih ciela monarhija i sva njezina moć štiti i podpomaže, jer Magjar, jer monarhija ne će da Hrvatska bude svoja, ne će oni, da Hrvati imadu svoju vladu, svoj sabor, svoju volju.

Što je Rauch? Gnjusno, odurno sredstvo gospodara, koji mu zapovieda kao najnižem robu. I on sluša, i on kao rob vitla bičem oko sebe, i on grize kao psoto onoga i onako, kako mu gospodar zapovieda. Psoto grize, rob bičuje, ali svoje volje tu nema — tu je samo pokorno, glupo, nerazumno pokoravanje živinskoga stvora, koje ne zna što je čast, ponos, ljubav, dužnost prema narodu i domovini. Tu je samo razvijena želja za dobrom plaćom, za dobrom hranom, za očuvanjem svoje pro-pale osobnosti, pa bilo kojim mu drago sredstvom.

Rauch i družina, kakvi su, druge zasluzbe nisu mogli naći, nego da kao krvnici muče svoj narod, a žalostno je samo, da u narodu našem tudjinac može takvih nalaziti, žalostno je, da takovi mogu u narodu bitisati i prolaziti kao ljudi, a najžalostnije jest, da u narodu našem ima tobož otačbenika, koji ovakovu propalu čeljad dobro susreću i podpomažu. Jer

svak vidi, da je ova izgubljena banda, kojoj je povjerenja vlada u Banovini, samo za to tu, da učvrsti gospodstvo Magjara nad našim narodom. Ide se za to, da se našu domovinu skući u granice gospodstva magjarskoga, da joj se otme sve, što ju od drugih županija magjarskih razlikuje. Za to ne vriedi volja naroda, za to se proganja otačbenike, za to se proglašiva veleizdajnicima narodne vođe, koji se gospodstvu tuđjinskom opiru.

Tko ovakovo nastojanje izravno ili neizravno podupire, pa bilo to i pod vidom najvećeg patriotizma, nije nego plaćenik tuđjinski kao i Rauch.

Danas u Banovini ne mogu obstojati nego u glavnom dvie skupine: hrvatska i tuđjinska. Tuđjinska je svaka ona, koja podpomaže Rauchovo nasilje. Bila ta pomoć pružena iz straha ili bilo s kojih drugih razloga izdajnički je, jer pomaže Magjara, da našu domovinu skuće pod svoje igo. Svaka druga radnja, koja nastoji, da odaleči magjarske robove sa hrvatske vlade, hrvatska je radnja i ljudi, koji tako rade, Hrvati su.

Ovi Hrvati mogu biti različitih stranaka, različitih vjerskih osvjedočenja, ali u jednomu mogu biti i moraju biti složni, a to je, da oslobode domovinu svojoj od propalih stvorova i njihove vladavine.

U tomu sastoji celi spor, sva borba sa Magjarima i ostalim vlastodržcima, koji hoće, da Hrvatje izručie na milost i nemilost magjarske bahatosi.

Odalečiti Raucha sa vlade, to je preobiti sve one, koji ga podržavaju, to je pobjeda hrvatske državne misli proti magjarskoj državi. Rauch je propalica, rob, ali je simbol magjarske vlasti.

Za to i nije lako Raucha sa banske stolice baciti. Za njim stoji Magjarska i celi dualizam. Hrvati su u borbi sa tim čimbenicima, a ne sa jednom propalicom, kao što je Rauch ili Crnković.

Ta borba po svojoj naravi je veoma žestoka i skoro nejednaka. Za to nije se čuditi svemu onomu što se događa. Bit će i gorih progona i većih spleta, ali ako narod ne popusti, ako uztraje, ako se ne da na silovite čine, nego se drži svojih prava, on će pobjediti. Rauch će pasti, a s njim i celi sustav naperen proti Hrvatima. Onda više ne će biti oni veleizdajnici, nego pomoćnici i savjetnici svoja kralja.

Nu da se do toga dodje, trebalo bi iz svih hrvatskih stranaka odalečiti tuđjinske pla-

ćenike. Onda bi se lako sve stranke složile u borbi proti tuđjinskim protjevima. Bez toga nema pobjede.

Najveća stranka u našoj domovini je stranka prava, njezina je dužnost, da svim drugim strankama prednjači koliko u borbi proti tuđjinskoj vlasti, toliko i u oslobodjenju svoga naroda od tuđjinskih sluga i plaćenika. Čim se ona toj svojoj dužnosti odazove, ona ima i pravo, da sve druge stranke predvodi u borbi za oživotvorenje ujedinjenja i slobode Hrvatske.

Hrvati u Kaliforniji.

Jedna od prvih točaka, koja je izazvala izseljivanje našeg naroda u Sjevernu Ameriku, bila je Kalifornija. Ima i sada mnogo Hrvata u onoj nekad obećanoj zemlji, ali daleko ne više toliko, koliko prije tri, četiri decenija.

U samom San Francisku žive ih oko 6000, dobrim dielom uglednih trgovaca i obrtnika, napose odličnih gostioničara. Ima tamo čitavih ulica, u kojima su Hrvati vlasnici najodličnijih restauracija. Hrvati su u San Francisku skoro izključivi predstavnici habsburške monarhije, ali konzul je ondje, dakako, Niemac, premda je ovaj baš prigodom potresa posvjedočio svoju nesposobnost i podpuno nepoznavanje odnošaja naših zemljaka. On napime nije imao pojma, tko je od Hrvata prigodom spomenute katastrofe životom ili imetkom stradao, a tek onda, kad ga je ministarstvo izvanjskih posla na poticaj iz Zagreba pristisnulo, počeo se brinuti za svoje državljanje, nu i tu svoju brigu ne bi bio mogao izvesti, da mu nije priskoćio u pomoć predsjednik hrvatskog dobrotvornog društva „Zvonimir“. Bez Hrvata ne bi dakle poštovani konzul bio mogao uredovati, ali on je za to još uvijek u službi.

Onom zgodom su Hrvati najviše pogledali i od onda se počeli u narodnom pogledu lepo organizovati. Kao jednu posljedicu toga radostnog pojma spominjemo kreiranje hrvatskog tjednika „Jadrana“, koji je nedavno pod vjeshim uredništvom Ljube Bogičevića počeo u San Francisku izlaziti. List je neodvisno hrvatsko glasilo, koje se vjerno drži svog programa, da ne paća u osobne stvari i bratske razmirice. To je u hrvatskoj američkoj žurnalistici riedak, ali vrlo pohvalan i utješljivi pojav. „Jadrana“ donosi radi pouke zgodne odlomke iz hrvatske starije i novije povjesti, te „budno i vrlo simpatično prati borbu Hrvata s ovu stranu Oceana u obrani narodnih pravica. Našem vrednom drugu želimo što dalji život i što bolji uspjeh oko unapređivanja moralnih i materijalnih interesa naših vrednih zemljaka u Kaliforniji.

Kad smo kod San Franciska spomenuti ćemo, da je ondje iza potresa sagradjeno dosad 10.000 novih zgrada i palača u vrednosti od preko 110 milijuna dolara. Taj se velegrad sada doduše preporadja, ali mi nikomu ne bi savjetovali, da onamo ide, jer je navala radnika i privrednika svake vrsti tako silna, da absolutno nema izgleda na kakov takov uspjeh. U cjeloi Americi vlada uobće još uvijek silna stagnacija svih poslova (ima na desetke hiljada bezposlenih radnika), te će još stalno dugo vrijeme potrajati, dok se moćna republika oporavi od kobnih posljedica prošlogodišnje bezprimjerne financijalne i gospodarskvene krize, koja je i u našim krajevima izazvala teške trzavice.

P—ć.

Još o kotarskim gospodar. zadrugama.

II.
Kad stigne potvrda predsjednika i njegovaj zamjenika sa strane namjestnika, predsjednik povjerava jednomu izmedju odbornika čast tajnika, a drugomu onu blagajnika. S ovim častima nije spojena nikakova plata, jer se sve časti u kotarskim gospodarskim zadrugama vrše bezplatno.

Pošto su kotarske gospodarske zadruge korporacije, koje imaju da izliču, promiču i zastupaju interese gospodarske svog područja,

to je naravno da tajnik kao duša druživa, mora biti u gospodarstvu izobražen, a ako to nije moguće, barem dobro upućen. Da u svakom kotaru već od sada nisu osnovane kotarske gospodarske zadruge, a i one, što su osnovane, da su tu većinom samo po imenu, mislimo, da je najviša krivica ta, što nemaju sposobnih tajnika.

Da se ovome doskoči i da svaki kotar u našoj zemlji bude imao svoju kotarsku gospodarsku zadrugu, mislimo, da bi najbolje bilo, kad bi se iznimno putujući učiteljima, kojih eto hvala Bogu imamo u svakom kotaru povjerila čast tajnika.

S ovim bi se postiglo, da bi svaka zadruza dobila izučena gospodar, koji bi dielom bio zaduži pri ruci, a i uspjeh bi bio njegova rada bolji u koliko bi svoju djelatnost mogao, da i praktično razvijie, što mu danas u mnogo slučajeva nije niti moghće.

Hoćemo li, da nam kotarske gospodarske zadruge dadu željeni uspjeh, one se ne mogu ni bomisliti bez jednog izučenog i izobraženog gospodar, a dok ga zadruza sama sa svojim silama nije u stanju da namakne, dužnost bi bila vlade, da zadrugama putujuće učitelje stavi na raspoloženje.

Što čeka kotarske gospodarske zadruge to kaže i sam zakon, koga na žalost mnogi vladini činbenici krivo tumače, kad im ide u račun.

Da se ovo ne dogodi i da budemo u napred na čistu, to smo glade ovoga složni sa gospodinom Hribarom, koji zagovara preuredjenje njekih paragrafa zakona od 2. svibnja god 1886.

Izmjena, koju g. Hribar predlaže glasi: „Dosljedno prama zakonu o uztrajanju družina poljodjelaca po zvanju, imale bi alineje 1., 2. i 3. današnjeg §. 2., koji govori o djelovanju kotarskih gospodarskih zadruga, glasiliti ovako:

a) da posreduju pri kupovanju predmeta za poljodjelske potrebe što ih trebaju članovi u svojemu prometu;

b) da posreduju pri prodavanju poljodjelskih proizvoda članova i naročito za obrskrbu voljske;

c) da potiču sastavljanje tečevnih i gospodarskih družina za podizanje magazina i hambara, za smještanje i zajedničko prodavanje poljodjelskih proizvoda, zatim za podizanje pivnica, katuna, klaonica, peći i drugih poduzeća namjenjenih zajedničkomo obradivanju i obračanju u novac poljodjelskih proizvoda, zatim da promiču i nadziru ovakove družine;

d) da potiču sastavljanje družina i drugih udruženja, što postavljaju sebi kao zadaću njegovanje poljodjelske ili šumarstva, ili inače promicanje ekonomskih prilika poljodjelaca ili šumara, i da promiču ovakove družine;

e) da potiču sastavljanje novih zajedničkih kasa i da promiču ih spajaju zajmovne kase što već postoje, naročito Raiffeisenove kase za njegovanje lične i lombardne vjeresije;

f) da posreduju medju svojim članovima i zemaljskim hipotekarnim bankama pri sklapanju hipotekarnih zajmova, koji se ne mogu odkazati, a moraju biti podložni amortizaciji;

g) da posreduju pri konverziji hipotekare nih zajmova uz visoke kamate u zajmове uz manje kamate i hipotekarnih zajmova, koji s-mogu odkazati, u zajmове, koji se ne mogu odkazati, a moraju biti podložni amortizaciji;

h) da sudjeluju pri organizaciji, upravi i bilježenju cijena poljodjelskih burza i trgova, zatim da uzimlju članove kot. gosp. zadruga u obraničke sudove burza za plodove u okviru pravila što budu postojala o organizaciji burza;

i) da sudjeluju pri provadjanju osiguranja života, u bolesti, od nezgoda, u nemoći i u starosti osoba zaposlenih u poljodjelstvu i šumarstvu, zatim da sudjeluju pri provadjanju osiguranja od vatre i grada i osiguranja stoke;

k) da potiču poljodjelsku nastavu, zatim da prireduju predavanja i skupštine za podizanje poljodjelskoga znanja;

l) da obavljaju poljodjelsku statistiku;

m) da izkazuju radnju i da je posreduju,

zatim da uređuju ugovore s poljodjelskim radnicima izdavajući formulare za ugovore itd.;

n) da se brinu za provodjenje kontrole sjetvenja i za saobraćaj svojih članova se stanicama za poljodjelske pokušaje;

o) da posreduju pravnu moć za svoje članove;

p) da sastave obrambeni odbor za svojevoljno rješavanje sporova što nastanu među članovima zadruge i njihovih pomoćnih radnika iz odnošaja radnje i nadnice ili između zadrugom i njenim članovima ili među pojedinim članovima zadruge;

q) da potiču i promiču prikupljanje zemljišta, zatim da podupiru pri provodjanju melioracija (drenaža, naprava za zalijevanje i t. d.).

Da se smanji utjecaj političke vlasti, g. Hribar predlaže i izmjenu §. 4., te bi se u napred brigu oko osnaka zadruge imala isključivo pripustiti pokrajinskom poljodjelskom vieću, a namještništvo bi primilo samo na znanje ustrojine i konstituiranje zadruge.

Pošto u zakonu današnjemu nije nigdje rečeno tko ima pravo revizije nad kotarskim gospodarskim zadrugama, te smo mnjenja, da bi se moralo zakonom uređiti, a što bi bilo najbolje jest to, da pravo zakona vrši samo pokrajinsko poljodjelsko vieće, odnosno zemaljski odbor. Pravo pak nadzora nad vanjskim djelovanjem društva imao bi u zadnjem stepenu vršiti ministar poljodjelstva, kako to predlaže i gosp. Hribar.

Kako smo u više prigoda iztakli to i danas ponavljamo, kotarske gospodarske zadruge su dobre korisne i plemenite ustanove, ali treba ih učiniti sposobnim za rad.

Da takovim postanu mnjenja smo, da bi osim zemaljskog odbora i naše obćine imale doprinajati i ako malu novčanu podporu u moralnu podporu sve dotle, dok ovakove zadruge ne budu u stanju, da se same sa doprinosom svojih članova uzdrž. jer sa članarim od kukavne 2 krune na godinu ne da se čudesa praviti.

Ovo napisasmo u najboljoj namjeri, željom, da naše riječi nadju odaziva. Dok god ne budemo u svakom kotaru imali bar po jednu zadrugu ovakove vrsti, dok god ne budemo sami utjecali u rad pokrajinskog poljodjelskog vieća, odnosno na rad vlade u gospodarskom radu na korist naše zemlje, biti će nam vazda zlo. Tužiti ćemo se moći i jadikovati, ali nam ne će pomoći.

Bit će bolje, mičimo se samo! ić.

Iz izvješća ovogodišnje stratifikacije loza.

Gosp. Ante Vendler, praktični učitelj kod mjestnog ratarskog tečaja, bio je od ugledne obćine odredjen, da rukovodi cilji posao ovogodišnje stratifikacije loza u obćinskom grjajlištu. Iz njegova izvješća o uspjehu ovogodišnjeg rada priobćene su nam sljedeće stavke, koje nalazimo shodnim objelodantiti:

„Što se same stratifikacije tiče, ova je uspjela u obće povoljno. Jedino je žaliti, što je ove godine bilo premalo loza, jer je tek jedna trećina grjajlišta bila izpunjena lozama.

Povoljni ovogodišnji uspjeh bodriti će naše vinogradare da do godine u mnogo većem broju sudjeluju u ovoj za njih prekorisnoj radnji. To se daje zaključiti iz okolnosti, što

su naši vinogradari živim zanimanjem pratili tok i rezultat ovogodišnje stratifikacije. Osim toga do godine će oni sigurno razpolagati kudkamo većom množinom doma uzgojenih americkanskih podloga.

Po ovogodišnjoj stratifikaciji loza, koja je u jednu ruku bila i vrlo dobra škola za sav nastajni rad, naš težak došao je napokon do uvjerenja, da je spas vinograda moguć samo onda, ako svi naši težaci budu imale domaće americkanske podloge, jer se upravo markantno opažala razlika kod onih loza, koje su bile domaći proizvod; ove su najljepše uspjele, dočim vranske loze ili one kupljene u privatnih špekulanata, većinom su slabo prošle.

Troškovi za ovogodišnju radnju oko stratifikacije loza bili su relativno dosta znatni, s razloga, što tek jedna trećina grjajlišta bila zapremljena lozama, a to baš za to, jer je našim težak manjkala dovoljna množina americkanskih podloga, osobito one Aramon Rupestris. (Ovo se ima zahvaliti velikoj brigi naše vlade, koja se nije znala ni u ovom pitanju odreći svoje stare škrtosti i neuvjerdavnosti prama potrebama težaka. — Op. Ured.)

Obzirom na ovu okolnost treba odmah već sada pozvati namještništvo u Zadru, da za god. 1909. doznači za obćinu šibensku veću množinu dobrih ključica za stratifikaciju, barem 250.000 komada, i to najviše Aramona Rupestris.

Što se samih prostorija grjajlišta tiče, one uobće odgovaraju izvrstno svojoj svrsi. Trebat će samo na južnoj strani druge sobe otvoriti još jedna vrata, a da stratifikacija do godine bude izvedena u dva odjela. Kako je sada, nije moguće za hladnih dana obe prostorije ugrijati u isto doba do 30° C, koja je toplina prvih dana neobhodno nužna. Preko dana, osobito kad sunce peče, temperatura se u grjajlištu kadkada digne do prekompjerske visine od 40° C, pa će se za to do godine morati na vrijeme naručiti šture za pokrivanje staklenoga krova, da se tim umanj dnevna žega, a izjednači toplina dana i noći.

Za održavanje jednake vlage u grjajlištu treba nabaviti dva vlagomjera (hygrometra). Cijena im je najviše 20—22 K svakome.

Voda potrebna grjajlištu crpala se je ove godine iz vrela, koje se nalazi do mora izpod samog grjajlišta. Ova je voda izvrstna, samo je šteta, što se ne može imati uvijek na raspoloženje, jer zapuhne li samo malo jače zapadnjak ili jugo ili digne li se uslied plime more, postaje nesposobna za polijevanje i vlaženje loza.

Bilo bi za to dobro, kad bi se to vrela dalo uređiti na način, da se bude moglo imati uvijek dobre vode, neobhodno potrebita za stratifikaciju. Trošak za uređenje tog vrela izplatio bi se već time, što ne bi do godine trebalo svih 6 nadničara za vrijeme radnje u grjajlištu, jer ne bi trebalo nositi vodu.

Naši dopisi.

Skradin.

Nazad nekoliko dana dogodilo se ovdje vrlo koban slučaj. Malo što nestade noću između 21. i 22. pr. mj. golem broj hiljada, koje su se nalazile u Wertein-kvasi banke i škole, ostavštine pokojnih Jovana i Marije Krneta. Taj je smjeli pokušaj krađe pobudio do

svaku rjedkost. A i trebalo je uhvatiti taj čas, jer se već borio Mjesec i Zora.

Kad smo bili oko Urkunovićevih kuća, gdje smo i probudili čeljad da ne bismo zabasali, dodje mi na pamet i Ruskovića selo sa svojim izvorom, pa Karmen s orijajškima Cempresima, starih grobovima, crkvom — negdašnjom maticom i ostalim, pa dotične priče o svemu, ali netom ostavimo kuće, sve podje, da ustupi mjesto, e da se i najzabitniji kutić duše naužije divne prirode. Već tu u šumi od nekoliko česmina i riedkih borova uživa čitav čovjek: oko, nos, pluća, srce — pa i sva duša.

Divni jutrnji zrak, a očima se sve to ljepši vidik otvara. Mjesječeva je bljeda svjetlost ustupila mjesto nekoj takodjer bljedoj ali jasnijoj svjetlosti. Zvezdza je sve manje i manje, pa ih možeš na prste da izbrojiš. Još se samo neke uporno kočje, kao da čekaju samo sunce, da ih pobiediti. No i one u nekad manje i ne sjaju više, nego su se pretvorile u male, slabo svietle ljagice. Noć se ne da, ali malo po malo, neosjetljivo pobjeđuje — dan! I što se mi više uzpinjemo, to nam bolje sviće. Napokon zagospodovala biela, jasna, jutnja svjetlost, koja osvjježje čovjeka. Sad bi i repaticu zaludu tražio! Pobjeda je dana već gotova, samo se čeka car s rumenog iztoka, da se u ognjenim kolima proveze po osvojenoj poljani.

Zakrenusmo za glavicu i ukažu nam se čudne gore — uprav osobita oblika. Po njima bi mogao da stečeš pojam o svim mogućim gorskim obli-

sad ne malu senzaciju u velikom Skradinu. Sve je proklinjalo te neljude i žalilo, što su skoro u take ruke morale upasti te puste hiljade, koje su inače određene a i upravljene u kudikamo dobrotornije svrhe. Kako jutro osvanu, sakupi se mnoštvo naroda, a da svojim očima vidi kako su noćni lupeži uspjeli, da tu pretpanu i pretešku kasu iznesu na avliju. Kako glavni faktor, negdašnji obć. tajnik i filozof, sada knjigovodja, sazna za taj štetni atentat na zlatnike i srebrnjake, dokasa brzo k milostivoj ostavštini. Stiže sav uzrujan, pri makne se stolu i pošto izpremeta nekolike zabukte stola — smiri se. Ono nekoliko kruna bijaše na mjestu, koje trebaju za mjesečne potrebe.

Dodje i sudbena komisija. Iztraga se vodila od biela dana do mrke noći. Iztražitelj se poslužio mjerenjem sumljivih stopa, a da se nije propitkivao, da li svi težaci po istoj mjeri građe opanke. Dugo se je iztraga vodila, pi-sari se izmjenjše i sam se okretni sudac strašno izmorio, hodajući gore dolje po sobi govoreći u pero i promišljajući o veličini stvari. Vika ga je njegova i nepostupanje sa težakom ovoga puta iznevjerila i on ostade razočaran, ali ne bez nade. Napokon trebalo je završiti. Sve je već iznemoglo od težkog umora, oružnici i onako već su izlomljeni bili od predjašnjih dana, hodajući od dućana do dućana i pregledajući, da li su u podpunom redu dozvole za prodaju „bibera“.

Kilometrični ali pregledni zapisnik bio je skoro dovršen. Sad je komisija iziskivala pregledati kasu, koja je bila netaknuta od lupeža. Stigoše dakle i revni upravitelji, povadiše ključje, stadoše da otvaraju, ali ne da se, pa ne da — gledaju, pregledavaju, a oni zardjali ključji; napokon i zardjala brava škipanu. Širom otvorše se vrata, počese da će brojiti, ali kad tamo na divno čudo izbrojiše same 24 K. Razočarani upravitelji, tim više što su i neki od njih mislili i govorili, da ima u kasi do 800 K jedni, a drugi i do 6000 K, ponovno stadoše iztraživati. Namjere se na neke kartušine i jedan podosta veliki ključ, a na njemu cedulja. Uzme ga sudac i pregledava, pak će upitati tajnika: Di che cosa è questa chiave, a on će: Boga mi, ne znam, — od čega je Lešo ovaj ključ? — Lešo, poslušnik, čita na cedulji: No. 129, chiave del magazzino superiore. Sudac vidjevši, da je sve u podpunom redu i da zaman razjašnjenja traži, zaključij zapisnik.

Sutradan bilo je vidjeti dvoranu razsvjetljenu do kasne ure preko obćajja. Sve je bilo na mjestu i u redu. Hic Rodus, hic salta.

Viesti.

Lična viest. Presvjelti biskup šibenski Dr. Viečko Pulišić krenuo je prekjučer u Rim ad linina.

Tridesetpetogodišnjica. Danas se taman navršuje tridesetpetogodišnjica učiteljskog stalnog službovanja ovdjeshnjeg kotarskog školskog nadzornika gosp. Slavomira Sinčića. Ovu priliku prihvatila je uprava „Učiteljskog društva za Šibenik i školski kotar šibenski“, da izvrši nalog ovogodišnje glavne društvene skupštine, t. j. da g. Sinčić predaše pismenu potvrdu njegova imenovanja počastnim društvenim članom. Uprava mu je uručila diplomu počastnog

članstva i čestitala mu na doživljenom godu željom, da svečar bude još dugo mogao čiti i zdrav biti koristan školstvu i učiteljstvu. U isto doba u dvorani „Učiteljskog Društva“ izvješena je i fino izradjena slika gosp. Sinčića.

Vrlom nastavniku i školskom nadzorniku, koji za razvitak školstva u našem kotaru ima velikih zaslugaa, i mi s naše strane od svega srca danas čestitamo!

„Galatea“ još nije spašena, a kad će to biti, ne da se predvidjeti, jer je u nedjelju pri izsisavanju opet nastala izna neprilika kao i zadnjeg puta. Prolomili se zatvori. Dok se to popravri pročie će još koji dan, a medjutu „Pluto“ i „Belorie“ uz obalu počivaju.

Kod „Kotarske Gospodarske Zadruge“ u Šibeniku (ulica sv. Jakova) mogu članovi iste pridignuti svoje potrebštine, t. j. galicu, sumpor, likovinu, gumene vrpce za zelenu navrćanje itd., i to svaki dan od 11 do 12 sati prije podne, dok sriedom i subotom od 4 do 6 po podne, a nedjeljom i drugim svećanim danima od 10 do 12 prije podne.

„Prava Pučka Sloboda“, koja je prvi broj izašla u prošli četvrtak, bila je kô na jagmu u tili čas razpačana po gradu, a kako čujemo, i u okolici je dočekana uprav velikim veseljem, tako da će se naklada morati povećati. Možemo i to javiti, da su mnogi odmah odbili Smodlakinu „Pučku (!) Slobodu“, kad su pročitali „Pravu“ i predbrojili se na ovu.

Odetio obalni stupac. Jučer Lloydov parobrod „Leda“ pristajući uz obalu pred česnom privezao se i uz kameni stupac pred gostionicom Jove Njeđuša, ali je konop obuhvatio stupac odveć pri vrhu, pa kad se parobrod nešto odmakao i konop pritegao, kameni stupac kao kosom uz sami podanok posječen, vrcnuo u more daleko 3 do 4 metra od obale. Trebalo bi sve kamene stupce zamieniti gvodenim, a ponajpače trebalo bi odmah pristupiti uređenju obale od pristaništa do lučkog ureda, jer kakova je danas obala lako vrlo lako, da bude velikih nezgoda i neprilika.

Kretanje u luci. Kotar minul mjesec travanj ušlo je u šibensku luku 356 austro-ugarskih parobroda i 21 jedrenjaka, 2 talijanska parobroda i 20 jedrenjaka. Ukupna tonelazja 44450.

Glede uređenja nedjeljnog poćivanja u nekim obrtima objelodanjena je namještništvena obznana od 8. travnja tek. god. Po toj obznani pekari mogu nedjeljom prodavati do 11 sati, slastičari cio dan kô i prije, mesari do 10 sati, prodavači kruha od 7 do 11 sati, a trgovački obrt može se tjerati od 7 do 10 sati prije podne. Na parobrodarskim pristaništima dopušta se prodaja jestvina za potrebu putnika, prodaja svježeg cwieća, potrebština za pušenje, putnih uspomena, dopisnica, knjiga od 7 do 11 sati prije podne i od 4 do 8 sati po podne, ako se taj obrt tjera u dalečini od najviše 10 metara od pristaništa.

Blagajna za štednju i zajmove u Vodicama kroz prošli travanj imala je novčanog prometa: ulazka K 1123-56, izlaska K 1055-71 ukupno K 2179-27, a prometne svote K 2416-28 u ulazku, a toliko u izlasku. Uloženo na štednju K 718-17, predignuto K 169-60. Udieljeno zajmova K 1587-17, a povraćeno K 1569-67. Na aktivnom Tek. Računu K 250—, a na pasivnom K 469-99. Izlazakna potroška K 854-65, dohodka K 96-44. Poslovnih djelova povraćeno

uobće gube tolike uzvišene stvari i misli, ali ovdje u samoći, u tihoj, divnoj prirodi! Tu ne izpitajše ništa, tu ti duša bije na dušak, dok se ne opoji krasote i uznesu. Tu ti ni sunce nije više mrtva stvar, tu ti je ono božanstvo, koje ti kliče: „Mrtvo života! I moja duša kao da se razplintala, kao da sam postao samo čest svega oko mene. Da dadem i vidljivim načinom oduška svojim čuvstvima, skitno sam kapu, a moj drug učini isto.

Još nekoliko koracaja i ugledasmo preko Vlastiče more sa strane Neretve, pa opčinusmo malo. Niko mi iz svoje lovačke feldfische ponudi čašicu rakije i uvjerih se, da stoji dobro, kad se hodom malo stopiš. Tu na čistu gorskom vazduhu između bora i bolesitan bi čovjek ozdravio, a zdrav t. j. onaj što se ne lieči, postao zdraviji. A te bi se kure htjelo tolikima.

Uputismo se napried. Nakon nekoliko hotda puče nam divan vidik. Izpod nas sinje more kô srebrno ogledalo, po njemu školji kao posijani, kao da su samo naslikani. Sve ti se skupa čini samo jedna poveća slika, koja se ne daje na platno prenieti. More se ne miče, a rekao bi, da se makne, da li izvrcnuo sve one krasne igračke po njemu. Kako se odavle drukčije vide oni sitni školji s konalčima između njih! Najviše ti udara u oči Srnk sa svojim kamenjem, pa Otok sa svojim samostanom, Lučnjak, Stupa, Majsan i ostali, a onamo dalje Sestrice, i Lumbarda se liepo iztice, a Korčula sa svojim čunjaštim oblikom kao da je kruna toga krasnoga konala. (Sledi).

Maj.

S brežuljka vada tihana žubori niz potok cvjetni, k mora valovima; nad žalom bielim cjeliva se s njima — u lahkom šumu o ljubavi zbori...

Zlati ih sunce majsko s neba gori, ružica dievi miri na njeđrini. — Stalo snieg se golim na brdima, a slavulji pjeva u noći u gori.

Pjevala s Majem duša je i meni, svijet me u sreći vesela je sreća... mog žica već bi na dohvatu méta.

Taj Eden zvijeri porušite krute, dračam su staze sve mi obasute — ni trave stružak u njem ne zeléni.

Gjuro Palavršić.

Iz Račišća na Sv. Iliju.

(3)
U „podbrđu“ svaki skup kuća ima svoje ime, a nama rekoše, da idemo do Urkunovićevih kuća, pa da zakrenemo na desno. Inače sam put vodi. Još ne dodjismo do pomenutih kuća, kad ugledasmo repaticu. Bila je na iztoku, a rep joj od sunca okrenut, te bi bio rekao, da je jako prozirnja mahrama, koju sunce od izpod brda osvjetljuje. Kao diete vidio sam jednu mrgo ljepšu, ali sam ipak i ovu dosta gledao — kao

K 15—, uplaćeno K ——. Raznih računa dati K 595-57, imati K 655-57. Među zadrugare razprodala brašna klg. 2695. Njezin aktiv koncem travnja: zajmovi K 131.129-96; izkaznice potroška K 1379-92; razni računi K 5537-20; novca u blagajni K 73-54, ukupno K 138.122-62. Odgovara pasivu: uložaka na štednju kruna 33.105-98; tekući račun K 100.359-63; izkaznice dohotka K 168-61; poslovni djelovi i pričuva K 4488-39. Broj zadrugara 339.

Zadružna glavna skupština Blagajne 5. travnja izabrala je „Nagodbeni Odbor“ za poravnjanje razmirica među svojim zadrugarima. I taj odbor započeo je svoj rad dne 25. travnja. Riešio tri spora, koja bi bila stajala stranke, da su se pognali sudom, preko 200 kruna. Četiri spora riešit će se.

Ljubav za hrvatstvom u tudjini. Iz Day-Dawna u zapadnoj Australiji šalje nam Šimun Bumbak: „Evo primih br. 213. naše dične „Hrvatske Rieči“ iz Šibenika od 19. veljače i u njem nadjem pobjedu hrvatske težnje u Prviću Šepurini i premjštaju pošte i brojzava u kuću Cukrova. Dakle od svega srca se i ja radujem ovamo u tudjem svijetu, samo čuj, Andrija, neka žive naša crven-kapa, a na njo naša mila troboja. Želi ti svaku sreću i svako dobro i pozdravlja te tvoj stari Šimun Bumbak“.

Iz Rogoznice tuže nam se na smrad, koji nastaje time, što ondješnja tvornica srdjela baste u more na hiljade kilograma ribljih glava, od kojeg smrada zaudara ciela luka. Mole pomorsku vladu, da shodnom odredbom to osuđi, a što se tiče nečistoće oko tvornice na kraju mole poglavarstvo, da providi.

Tužba ribara Rogozničana. Od četrdeset i više godina imali su Rogozničani uvijek nesmetano pravo ribarske pošte na školju „Arhangjel“, do kojega je iz Rogoznice jedno 6 km. Zadnjih godina, pošto nisu imali velikih trata, nisu išli na tu poštu i za to nisu ni mečali u „brušket“, kô ni mnoge druge pošte. Ove godine, pošto su dobavili trate, metnuli su i školju „Arhangjel“ među pošte. Trogiranima rastle su odavna zautube za tom poštom, pa kad su doznali, da će Rogozničani ove godine ribati pod „Arhangjel“, koji je od njih dalek jedno 20 km., uzvrpoljiše se i prisiliše načelnika trogirske, da osobno u Trstu kod pomorske vlade izvostj njima pravo na „Arhangjel“. Pomorska vlada bez ikakva izpitavanja udovoljila Trogiranima i pisimeno naredila lučkome uredu u Rogoznici, da izbrise „Arhangjel“ iz rogozničkog „brušketa“. Na ovaj način riešeno je potezom pera ovo pitanje, koje je inače zahtijevalo više prouke i savjestna prosudjivanja, jer ovakovo riešenje može samo da izazove smutnje i nerede, a, ne dao Bog i krvoprolića kô što je to bivalo pred četrdeset godina. Rogozničani se nadaju, da pomorska vlada ne će dati tome podloga, nego da će povjerenstveno dati izpitati bolje cielu stvar i spise, što se na nju odnose.

Za obćinske činovnike. Doznajemo, da su ovo zadnje vrijeme i obćine Kaštel Luksića, Vrhgorca i Spića jednoglasno zaključak urhivale, neka se i obćinskim činovnicima umanj služba od 40 na 35 godina, i da se na njih primjene pravila glede mirovine i obskrbljenja njihovih udovica i sirota, koja vriede za državne i pokrajinske činovnike. Ovo pravedno pitanje obćinskih činovnika mahom obćinska vieća uvažavaju, pa nedvojbeno je, da će i ostale obćine, koje se nisu do sad izjavile, slični zaključak poprimiti.

Sankcioniran zakon. Kralj je sankcionirao u dalmatinskom saboru prihvaćenu čak osnovu, koja se odnosi na nagradjivanje podučavanja vjerozakona pri obćim pućkim školama.

Plemenit zapis družbi. Javlja nam prijatelj iz Zagreba, da je dne 21. pr. mj. umro u Arku (južni Tiro) g. Srećko Nemićki doktor medicine i prava, komu je bilo tek 34 godine, i da se je plemenito sjeto svojoj u oporuci raznih dobrotvornih narodnih ustanova, ostavivši im 6000 K, a našoj školskoj Družbi sv. Ćirila i Metoda 3000 kruna. Izvršitelj oporuke jeste sveučilišni profesor u Zagrebu g. Dr. A. Langhoffer, kojemu će se družbino ravnateljstvo prijaviti radi prihvata zapisa. Pokojnik je tim u velike zadužio naš hrvatski puk u Istri, koji će mu uzdržati harnu uspomenu.

Obrt u Dalmaciji. Tršćanska podružnica engleško-austrijske banke pretvorit će tvornicu Portland cementa u Solinu u dioničko društvo sa glavnicom od 2 milijuna kruna.

Tršćanska izborna reforma. U prošlu sriedu je odbor zemaljskoga sabora za izbornu reformu imao svoju plenarnu sjednicu, na kojoj je došlo do sporazuma ismedju sabsorske većine i manjine. Okolica grada Trsta dobiva 12 mandata. Izbornici u okolici bit će razdjeljeni u dva razreda i u tri izbora okružja. Okolica će u delegaciji biti zastupana sa dva zastupnika. Izbornici, koji stanuju u okolici, a imaju poduzeća, od kojih plaćaju porez u gradu, gla-

sovat će u gradu, doćim bi prema vladinu nacrtu odlučivalo prebivalište. Vlada je osnovu odobrila gotovo u cjelosti, samo je neriešena ostala odluka glede prizivnoga postupka. Sad je gotovo sigurno, da će osnova biti prihvaćena, jer se imade jedino obaviti razvršćivanje izbornika po razredima.

Akcija zagrebačkog gradjanstva. Postupak Rauchov s činovnicima i profesorima uzbudio je u gradjanstvu Zagreba silno ogorćenje. Djacima, koji odlaze, sprema gradjanstvo banket. U nedjelju imala se držati prosvjedna skupština gradjanstva u „Gradjanskoj Streljani“. Skupštinu i sastanak vlada je zabranila. Gradjanstvo je silom raztjerano. Onda su sledile velike demonstracije. Na intervenciju zastupnika Lorkovića mir je bio upozastavljen. Poslie odlazka Slovenaca, koji su bili posjetili Zagreb sa svojom „Glazbenom Maticom“, demonstracije su ponovljene. Uapšeni ih mnogo. Situacija u Hrvatskoj biva sve to kritičnija. Po svoj Hrvatskoj drže sastanke proti Rauchu i magjarskoj vladi i proti prkosnom progovstu profesora. Među gradjanstvom vlada velika uzbudjenost. Sve se čini, da je u cijeloj zemlji nastupilo takovo stanje, da samo jedna mala iskra treba, pa da zaplamsa užasni plamen.

Akademski omladina iz Dalmacije i Istre objelodanila je proglas, kojim pozivlje, da se nadjemo svi složni u jednom narodnom kolu s braćom našom u Hrvatskoj. U proglasu omladina vapi: S Jadrana neka zastruji lahor, koji će hrabriti u Hrvatskoj sve u borbi za čast i poštenje, za slobodu i sreću, proti tiraniji i bezobrazluku. Nek dodje dan razgaljenja narodnog neba i dan svjetlosti narodnog sunca slobode!

Za naše akademičare! Sveučilišna omladina u Zagrebu zaključila je strajk. Djaci su podpisali ovu izjavu:

„Podpisani slušaoci kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu izjavljujemo, da je uslied gaženja autonomije sveučilišta, koje se je manifestiralo umirovljenjem i suzpenzijom profesora, čast univerze u svojoj biti povriedjena. U znak protesta ostavljamo ovu univerzu, na što se poštenom riećju obvezujemo“.

Kako nam javljaju iz Zagreba, do sada je diglo demisorije preko 800 djaka. Među ovima su i skoro svi iz Dalmacije i Istre. Oni najviše polaze na sveučilište u Pragu. Ovaj čin omladine izazivlje obće udiviljenje. Nego pošto među djacima ima mnogo siromašnih, kojima će vrlo tezak biti život u dalekom, stranom svijetu apeliramo ovim na dalmatinske rodoljube, da im priteku u pomoć obilnom podporom. Podpore se šalju na g. Roka Bradanovića, veletrca u Pragu, gdje će odsada biti središte naše omladine.

Umirovljenje prof. Cara i prof. Šišića. Dekreti za umirovljenje profesora Lazara Cara i prof. Šišića već su stigli. Jednako su stigli dekreti, kojima se postavljaju Dr. Andrić na mjesto profesora Šurmina, a poznati Tomašićev rođak prof. Šufly na mjesto prof. Šišića. Sve ovo podpunno je u skladu s onim pijanim duhom, kojim se danas vlada u Hrvatskoj. Sve se zbiva u znaku alkohola i već prelazi granice normalnosti. Ovo je već bljutavo, bljutavije od samih onih, koji to čine.

Passivna resistencija činovnika. Kako javljaju iz Zagreba, vode se pregovori između autonomnog i zajedničkog činovništva, da se priredi pasivna resistencija ili čak i izstup svih činovnika iz službe. Ovo bi bila demonstracija protiv onako nasilnom i napadnom premjštaju činovnika. Viest ova porazno je djelovala u vladinim krugovima.

Uspjeh Tresičeve drame. U sobotu prikazivala se je u zagrebačkom kazalištu poznata Tresičeva drama „Ciceronovo progovstvo“, koju je u svoje doba bio pročitao u Zadru na sielu, priredjenom od „Matice Dalmatinske“. Drama je u Zagrebu polučila velik uspjeh. Prevedena je već i na češki, te će se skoro prikazivati u Pragu.

Jugoslavenska izložba u Zagrebu. Na 1. svibnja otvorena je umjetnička jugoslavenska izložba u Zagrebu. Zastupani su slovenski, srbski, bugarski, a djelomično i hrvatski umjetnici. Od naših nema ponajboljih: Bukovec, Medovića i Meštovića. Dalmaciju zastupa Katunarić.

„Radnički Glasnik“. Pod tim naslovom počeo je s 1-im svibnja izlaziti u Zagrebu tjednik kao glasilo „Hrvatskog radničkog Saveza“. Pokreću ga osnivači istog saveza.

Devedesetodjelnika. Na 1. svibnja Nestor hrvatskih književnika Ivan vite Trnski u podpunju tjelesnoj i duševnoj snazi doživio je je svoj devedeseti rođendan. Siedom hrvatskom pjesniku sraćno čestitamo!

„Lloyd“ napušta arsenal u Pešti. Bečki „Fremdenblatt“ donasa izvješće zadnje sjednice „Lloydovog“ upraviteljstva u Beću. Na skupštinu razpravljalo se je i o napuštanju arsena. „Lloydovo“ upraviteljstvo iznielo je na spome-

nutoj sjednici dva razloga za rastavu arsena od svoje parobrodarske plovitbe: Arsenal je, veli se, ogroman, kod njega je zaposleno uvijek po prilici 300 radnika, imade bezbroj dockova, a još više radnica; nadzirati dakle ovako ogromnu instituciju, kad na ledjima stoji još upravljanje obsežne parobrodarske plovitbe, upravo je nemoguće. Upraviteljstvo navadja i drugi razlog, koji sili „Lloyd“, da sakupi sva sredstva, kako da razširi svoju parobrodarsku plovitbu i kako da zadovolji zdušno ugovoru, kojeg je sklopio sa državom, te tako ostane na visini svoje zadaće. Upravljanje i nadziranje arsena bilo je samo od štete za parobrodarsku plovitbu, kojoj upraviteljstvo i ako je mnogobrojno, nije moglo posvećivati dovoljno pomnje i pažnje.

Hoće im se hrvatskih zemalja. Iz Mjeltaka javljaju, da je ondje dne 28. pr. mj. bio priredjen banket u čast talijanskog pjesnika d' Annunzia. Banketu su prisustvovali i mnogi Talijani iz Trsta. D' Annunzio i grof Pescari naglasile u svojim govorima želju, da bi se talijanski barjak vijao na obim obalama Jadranskog mora! Biva, hoće im se Dalmacije i Istre. Nu gospoda će se morati zadovoljiti samo pjesničkim izljevljima, a realizaciju ovih velikotajlajanskih želja mogu vidjeti za sada samo — na pozornici u d' Annunzиеvим dramama.

Tršćanski „Balkan“ — prestao. Danom 30. travnja prestao je da izlazi u Trstu „Balkan“ — ali je nade, da će požrtvovni otačbenici nastaviti svoj rad, odstrane li se zapreke, koje stoje na putu daljnjem izlaženju tog dnevnika.

Prodaja „Bosanske Pošte“. Kako iz Sarajeva javljaju, kupio je jedan hrvatski konsorcij sa Drom. Nikolom Mandićem na čelu, list „Bosnische Post“. List će biti uređivan u hrvatskom duhu.

„Skupni slavenski jezik“. Pod tim naslovom „Edinost“ doniela je dva članka. Pisac (neki Dr. J. Š.) vrlo simpatično piše u prilog Jirečkovoј ideji, da hrvatski jezik postane zajedničkim za sve Slavene. U članku od 28. pr. mj. podaje pisac i neke praktične savjete u tom pogledu, pa veli, da bi on bio za to, da se hrvatsko narječje proglašuje u Austriji slavenskim državnim jezikom polag njemačkog jezika i da se uvede obligatno učenje ovih dvaju jezika na svim austrijskim školama. Pa i Rusi, veli dalje pisac, mogli bi uvesti u svoje škole učenje hrvatskoga jezika. Nama je osobito drago, što se ovo pitanje drži još na dnevnom redu, pa želimo, da se o njemu povede ozbiljna razprava i na budućem sveslavenskom kongresu, a onda da se predje na realan rad oživotvorenja ove lijepe ideje.

Novo slavensko špedicijsko-komisionalno društvo u Trstu. U prošlu sriedu pokazali su Slaveni Trsta, da su živi i da svjestno rade na gospodarskom polju za budućnost Slavenvstva u Trstu i na obalama našeg Jadrana. U velikoj dvorani „Jadranske Banke“ udaren je temelj novom velikom slavenskom poduzeću, koje će se baviti špedicijskim i komisionalnim poslovima. To društvo počivat će na zadržnim temeljima i zvat će se „Balkan“. Osnovna glavnica iznosi K 100.000, koja će se kasnije prema potrebama polovnog djelokruga povisiti. Društvo „Balkan“ nalazi se u čisto slavenskim rukama. Većinu zadruga sačinjavaju Hrvati, sve trgovci u Trstu i u Dalmaciji. Dosad morali su u prvom redu jugoslavenski, a u drugom svi ostali slavenski trgovci naše države, služili se tudjim špedicijsko-komisionalnim tvrdkama. Imperativna dakle nužda zahtijevala je, da se slavenski trgovinski živalj sjedini i oslobodi tudjeg nenarodnog posredovanja. Ideja niknula je još prošle jeseni. Danas eto ona je matematičkom činjenicom. Svoje djelovanje započeti će društvo čim shrvta tehničke zaprieke i uredi svoje prostorije, tako oko 1. srpnja o. g. Upozoravamo s toga sav naš trgovinski svet već sada na to naše novo poduzeće, a čim prije svratiti ćemo se na nj i obavijestiti naše čitaoce na cieli ustroj toga društva i na otvor njegovog poslovanja. „T. L.“

Naše brzojavke.

Zagreb, 6. Jučer je sveukupno djaštvo u 7 sati na večer krenulo vlakom u Prag i t. Čieo gradjanstvo izpratio je najsvečanije omladinu, iz kako joj je u prostorijama „Hrv. Sokola“ priredilo sjajni oprostni banket.

Zagreb, 6. Odbor sveučilišnih profesora upravit će kralju memorandum radi uslnog postupanja Rauchova proti sveučilištu. Rauch se popratio prekjučer iz Budimpešte.

Zagreb, 6. Profesori filozofskog fakulteta u Beogradu upraviše Šurminu pismo priznanja, u kojem osudjuju atentat na slobodu zagrebačkog sveučilišta.

Beč, 6. Hrvatski i srbski sveučilištarci zauzeše se živo da djacima iz Zagreba izposluju sve moguće pogodnosti.

Zagreb, 6. Ovdje je obće oduševljenje za hrvatske sveučilištare. Dočekani su impozantno i priredjeno sve moguće, da im boravak u Pragu bude što pogodniji.

Zagreb, 6. Ogorćenost proti Rauchovu riežiu uzrujava cielu zemlju. Ne odstupi li Rauch, bojat se je težkih dogodjaja.

Zagreb, 6. Obćenito je gnjušanje proti frankovluku izazvala izjava Dra. Mile Starčevića, objelodanjena u „Hrvatskoj Slobodi“, da je na zadnoj sjednici starčevićanaca čuo od Elegovića i Hrvata, da je Rauchova vlada prva hrvatska vlada i bolja od ikoe koalicione vlade.

Zagreb, 6. Smrt zastupnika Herolda zavila je u crninu cigli češki narod, koji u njem gubi jednog od najboljih svojih sinova.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavalatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Javna zahvala.

Pri mome odlasku iz Šibenika bio sam počašćen tolikim dokazima blagonaklonosti i prijateljstva, da mi je sveta i mila dužnost svima se još jedanput zahvaliti, a osobito Sokolašima i članovima „Hrvatske Čitaonice“.

Moj boravak u Šibeniku bit će mi uvijek najsladja uspomena u životu i ljubav Šibenčana ne ću nikad zaboraviti.

U zabuni nije mi bilo moguće svakoga pozdraviti, pa to evo činim sada, moleći da me izvine.

Dubrovnik, 1. svibnja 1908.
Dr. Filip Smolčić.

Izgubljeno.

Dne 5. tek. mj. putem željezničkim iz Šibenika do Splita izgubljeno je u tvrdu K 100. Pošten nalaznik neka se prijavi našem uređništvu, gdje će primiti dostojnu nagradu.

HRVATI I HRVATICI!

pomožite družbu sv. Ćirila i Metoda

STECKENPFERD --

od Ijljanova mleka SAPUN

najbolje sredstvo za kožu.

Štovanoj gg. narućiteljima najtoplije se preporučuju gospoda KNECHT i MIKOVIĆ trgovaćki putnici umjetnih slika tvrdke k „Sv. Stjepanu“, Rieka, za koje spomenuta tvrdka jamči polag tiskarnica, da im se podpunno povjerenje sa strane štovanog obćinstva pokloniti može.

Prodajem

PRVE VRSTI

englezke modre galice

garantirane po 32 nvč. klg.

Razne vrsti sumpora, vreća različite veličine

uz najpovoljnije cene.

Preporučuje se

PIO TERZANOVIĆ.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
-- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbiljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONIČA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležuću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd je doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestitnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Prava Guma

za navrcanje amerikanskih loza
dobiva se u drogeriji

Vinka Vučića

Šibenik
Jamči se za najbolju vrst robe.

Prodaja pravog sumpora
Extra i Engleske modre galice.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brosure, sve vrsti tiskanica za obćinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd. Drži u zalihii sve vrsti obćinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se
brzo i točno po zahtjevu.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiak, Sarajevo, Split i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranja miraza;
- c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liećničke pregledbe.
3. Pućka osiguranja na male glavice bez liećničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žit, siena i t. d.).

III. Osiguranja staktenih ploća protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamćevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odstete: K 2.619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obaviesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Splitu. Poslovnica u Splitu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/2 %
Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.
(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 1/2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznaćnice na donosioca sa skadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjesnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvora tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznaćnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovica, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bućko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamćevinu za carine skladišta Kontirinja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje: U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeļji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđuraje vrijednote proti gubitcima žriebanja.

Banca Commerciale Triestina.

Hrvati i Hrvatice!

kupujte marke

DRUŽBE

Sv.

Ćirila i Metoda

za Jstru

NE ČITATI

samo već kušati se mora

davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od

lijiljanova mlieka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Drazdani i Tetschen

na L. od prije poznat pod imenom

BERGMANNOVA SAPUNA

od lijiljanova mlieka

da se lice oslobodi od sunšanih pjegica,

da zadobije bijeli tein i nježnu boju.

Pretplatno komad po 80 para

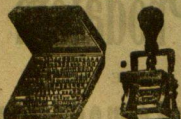
u drogeriji VINKA VUČIĆA

ŠIBENIK.

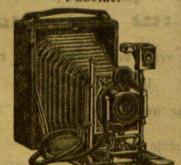
KNJIŽARA I PAPIRNICIA

IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje narućbe svakovrstnih pečata od kausćucka i kovine.

Skladište fotografiskih aparata i svih nazgrednih potrebština.

preporuča svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NEMACKIH I FRANCUSKIH KNJIGA,

romana, slovnica, riećnika, onda pisacih sprava, trgovaćkih knjiga, uredovnog papira, elegancijnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve

hrvatske i strane časopise

uz originalnu cijenu sa taćnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zaliba svakovrstnih

topionjera, zwiicker-naoćala

od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama.

VANJSKE NARUĆBE OBAVLJA KRETOU POSTE.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ najinovijih sistema.